

ΤΟ ΠΟΝΤΙΑΚΟ ΖΗΤΗΜΑ ΟΡΙΣΜΟΙ ΙΣΤΟΡΙΚΩΝ ΕΝΝΟΙΩΝ

Χάτι Σερίφ (1839)-Χάτι Χουμαγιούν (1956) : Με τους νομικούς όρους «Χάτι Σερίφ» (1839) και «Χάτι Χουμαγούν» (1856) έμειναν γνωστά τα ειδικά προνόμια (ισονομία και θρησκευτική ελευθερία) που παραχωρήθηκαν στους υπόδουλους Έλληνες της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Χάρη στα προνόμια αυτά, το δυσμενές κλίμα για τους υπόδουλους Έλληνες, που είχε διαμορφωθεί στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, κατά τη διάρκεια της Επανάστασης του 1821, άρχισε σταδιακά να υποχωρεί.

Η θεωρητική ισονομία και η θρησκευτική ελευθερία μαζί με την ανάπτυξη του εμπορίου και της οικονομίας, οδήγησαν στη δημογραφική αύξηση του ποντιακού πληθυσμού, στην καλλιέργεια της ελληνικής παιδείας και στην ανάπτυξη της νεοελληνικής συνείδησης. Ο ποντιακός ελληνισμός εγκατέλειψε τα κρησφύγετα του και κατέβηκε στις παραλιακές περιοχές, όπου έκτισε καινούρια χωριά, εκκλησίες και σχολεία. Σε σύντομο χρονικό διάστημα πήρε ξανά στα χέρια του το εμπόριο ολόκληρου του Εύξεινου Πόντου και της ενδοχώρας. ενώ η Τραπεζούντα ξαναβρήκε τις παλιές της δόξες.

Φροντιστήριο Τραπεζούντας : Ήταν το σπουδαιότερο ελληνικό εκπαιδευτικό ίδρυμα του Πόντου. Το Φροντιστήριο της Τραπεζούντας, που είχε ιδρύσει το 1682 ο μεγάλος Τραπεζούντιος δάσκαλος του Γένους Σεβαστός Κυμινήτης και λειτούργησε παρά τις αντιξοότητες μέχρι το 1922, έπαιξε σημαντικό ρόλο στην πνευματική και ηθική ανάπτυξη των Ελληνοποντίων και στην ανάπτυξη της εθνικής τους συνείδησης.

Τυπογραφείο Τραπεζούντας : Το ελληνικό τυπογραφείο, το οποίο εγκαταστάθηκε το 1880 στην Τραπεζούντα, συνέβαλε αποφασιστικά στην ανάπτυξη της εθνικής συνείδησης και την προετοιμασία ενός αγωνιστικού κλίματος για την αντικατάσταση του οθωμανικού καθεστώτος από ένα ελεύθερο και δημοκρατικό πολίτευμα.

Α΄ Πανελλήνιο Συνέδριο Ελλήνων Ρωσίας : ~~Στις δύσκολες εκείνες στιγμές,~~ Μετά την αποχώρηση των Ρώσων από την Τραπεζούντα και την επιστροφή της περιοχής στους Νεοτούρκους (Φεβρουάριος 1918), χιλιάδες Έλληνες του ανατολικού Πόντου και του Καρς, για να γλιτώσουν από τις διώξεις από τους Νεότουρκους, πήραν το δρόμο της φυγής προς τη Ρωσία, η οποία δοκιμαζόταν τότε από εμφύλιο πόλεμο. Ο ξεριζωμός των Ελλήνων της Μικράς Ασίας ευαισθητοποίησε τους Έλληνες της Ρωσίας, οι οποίοι ήδη από το Α΄ Πανελλήνιο Συνέδριο, τον Ιούλιο του 1917 στο Ταϊγάνιο αποφάσισαν την εκλογή Κεντρικού Συμβουλίου για τη δημιουργία ανεξάρτητου Ποντιακού Κράτους, με προσωρινή έδρα την πόλη Ροστόβ.

Α΄ Παγκόσμιο παν-ποντιακό Συνέδριο : ~~ενώ στο~~ Το πρώτο παγκόσμιο Παν-ποντιακό Συνέδριο, ~~που~~ οργανώθηκε στη Μασσαλία το Φεβρουάριο του 1918. Κατά τη διάρκειά του, ~~ο ίδιος~~ ο Κ. Κωνσταντινίδης, με τηλεγράφημα που έστειλε στον Λ. Τρότσκι, ζήτησε επίσημα την υποστήριξη της Σοβιετικής Ένωσης, η οποία όμως, όπως αποδείχθηκε από τις εξελίξεις, δόθηκε στον Κεμάλ.

Συνθήκη Φιλίας και Συνεργασίας Μπολσεβίκων-Κεμάλ (Μάρτιος 1921) : Το πολιτικό γεγονός που λειτούργησε ως ταφόπετρα του ποντιακού ζητήματος ήταν η συνθήκη φιλίας και συνεργασίας που υπογράφηκε το Μάρτιο του 1921 ανάμεσα στους Μπολσεβίκους και τον Κεμάλ. Η συνθήκη αυτή έδωσε στον αδύναμο ως τότε Κεμάλ την οικονομική, στρατιωτική και ηθική δυνατότητα να συνεχίσει τις επιχειρήσεις του κατά των Ποντίων και, ακόμη, να εμφανιστεί στη Συνδιάσκεψη του Λονδίνου με υπερβολικές απαιτήσεις, που

λόγω της ιστορικής συγκυρίας δεν απορρίφθηκαν από τις νικήτριες Δυνάμεις, παρά το γεγονός ότι ήταν σύμμαχοι με τους Έλληνες.

Συνέδρια Κωνσταντινούπολης (17 Αυγούστου 1921) και Αθηνών (4 Σεπτεμβρίου 1921) :
Μετά την αποτυχία της πρότασης του Γερμανού Καραβαγγέλη για συνεργασία με τους Κούρδους και τους Αρμένιους εναντίον του κινήματος του Κεμάλ (10 Μαρτίου 1921), οι Πόντιοι, απογοητευμένοι, με πρωτοβουλία του Γερμανού Καραβαγγέλη, διοργάνωσαν δύο Συνέδρια, στην Κωνσταντινούπολη στις 17 Αυγούστου 1921 και στην Αθήνα στις 4 Σεπτεμβρίου του ίδιου έτους.